

Υπόθεση C-182/21

Αίτηση προδικαστικής αποφάσεως

Ημερομηνία καταθέσεως:

23 Μαρτίου 2021

Αιτούν δικαστήριο:

Landgericht Düsseldorf (Γερμανία)

Ημερομηνία της αποφάσεως του αιτούντος δικαστηρίου:

26 Νοεμβρίου 2020

Ενάγουσα:

Nokia Technologies Oy

Εναγομένη:

Daimler AG

[παραλειπόμενα]

Landgericht Düsseldorf

Διάταξη

Επί της αστικής διαφοράς

της Nokia Technologies Oy, [παραλειπόμενα] Espoo, Φινλανδία,

ενάγουσας,

[παραλειπόμενα]

κατά

της Daimler AG, [παραλειπόμενα] Στουτγάρδη,

εναγομένης,

[παραλειπόμενα]

παρεμβαίνοντες υπέρ της εναγομένης:

1. Continental Automotive GmbH, [παραλειπόμενα] Regensburg,
[παραλειπόμενα] [σελ. πρωτοτύπου 2]
2. Continental Automotive Hungary Kft., [παραλειπόμενα] Veszprem,
Ουγγαρία,
[παραλειπόμενα]
3. BURY Sp. z.o.o., [παραλειπόμενα] Mielec, Πολωνία,
[παραλειπόμενα]
4. TomTom Sales BV, [παραλειπόμενα] Montrouge, Γαλλία,
[παραλειπόμενα]
5. Peiker acustic GmbH, [παραλειπόμενα] Friedrichsdorf,
[παραλειπόμενα]
6. Robert Bosch GmbH, [παραλειπόμενα] Gerlingen Schillerhöhe,
[παραλειπόμενα]
7. Huawei Technologies Deutschland GmbH, [παραλειπόμενα] Ντίσελντορφ,
[παραλειπόμενα]
8. TomTom International B.V., Άμστερνταμ, Κάτω Χώρες, [σελ. πρωτοτύπου
3]
[παραλειπόμενα]
9. Sierra Wireless S.A., [παραλειπόμενα] ISSY LES MOULINEAUX
[παραλειπόμενα], Γαλλία,
[παραλειπόμενα]

το πολιτικό τμήμα 4c του Landgericht Düsseldorf [πρωτοδικείου του Ντίσελντορφ, Γερμανία] [παραλειπόμενα] εξέδωσε την ακόλουθη

διάταξη:

[παραλειπόμενα]

II. Υποβάλλει στο Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

A. Υφίσταται υποχρέωση κατά προτεραιότητα χορηγήσεως αδειών στους προμηθευτές;

1. Μπορεί επιχείρηση η οποία δραστηριοποιείται σε μεταγενέστερο στάδιο ορισμένου οικονομικού κλάδου να προβάλει την κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, προκειμένου να αντικρούσει αγωγή περί παραλείψεως προσβολής διπλώματος ευρεσιτεχνίας που άσκησε ο κάτοχος διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ουσιώδους για τη λειτουργία τεθέντος από οργανισμό τυποποίησης τεχνικού προτύπου (ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας), ο οποίος έχει αναλάβει την ανέκκλητη δέσμευση έναντι του οργανισμού αυτού να χορηγεί άδεια υπό όρους FRAND σε κάθε τρίτο, λαμβανομένου υπόψη ότι το τεχνικό πρότυπο, για το οποίο είναι ουσιώδες το επίδικο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας, εφαρμόζεται εν όλω ή εν μέρει ήδη σε προγενέστερο προϊόν το οποίο προμηθεύεται ο εναγόμενος, αλλά ο κάτοχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας αρνείται να χορηγήσει στους εν λόγω αιτούντες προμηθευτές τη δική τους απεριόριστη άδεια υπό όρους FRAND για όλους τους [σελ. πρωτοτύπου 4] τρόπους χρήσεως που εμπίπτουν στο δίκαιο των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας όσον αφορά προϊόντα τα οποία στηρίζονται στην εφαρμογή του συγκεκριμένου τεχνικού προτύπου;

α) Ισχύει τούτο, ιδίως, εάν κατά τις συνήθεις πρακτικές στον οικείο κλάδο του διανομέα τελικών προϊόντων το καθεστώς προστασίας για τα διπλώματα ευρεσιτεχνίας που χρησιμοποιούνται ως προς το προμηθευόμενο προϊόν διευθετείται διά της αποκτήσεως αδείας από τους προμηθευτές;

β) Υφίσταται προτεραιότητα χορηγήσεως αδείας έναντι των προμηθευτών σε κάθε στάδιο της αλυσίδας εφοδιασμού ή μόνον έναντι του προμηθευτή που μεσολαβεί αμέσως πριν από τον διανομέα του τελικού προϊόντος κατά την εξάντληση της αλυσίδας εκμεταλλεύσεως; Ισχύουν οι πρακτικές των εμπορικών συναλλαγών και στην προκειμένη περίπτωση;

2. Επιβάλλει η απαγόρευση των καταχρηστικών πρακτικών βάσει του δικαίου των συμπράξεων την υποχρέωση να χορηγείται στον προμηθευτή δική του απεριόριστη άδεια υπό όρους FRAND για όλους τους τρόπους χρήσεως που εμπίπτουν στο δίκαιο των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας όσον αφορά προϊόντα τα οποία στηρίζονται στην εφαρμογή του συγκεκριμένου τεχνικού προτύπου υπό την έννοια ότι οι τελικοί διανομείς (και, ενδεχομένως, οι προηγούμενοι αγοραστές) δεν απαιτείται να εξασφαλίζουν δική τους χωριστή άδεια από τον κάτοχο

ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, προκειμένου να αποκλεισθεί το ενδεχόμενο προσβολής του διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε περίπτωση χρήσεως σύμφωνης προς τον προορισμό του οικείου προμηθευόμενου προϊόντος;

3. Σε περίπτωση αρνητικής απαντήσεως στο πρώτο ερώτημα: θεσπίζει το άρθρο 102 ΣΛΕΕ ειδικές ποιοτικές, ποσοτικές και/ή άλλες απαιτήσεις όσον αφορά τα κριτήρια βάσει των οποίων ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας κρίνει κατά ποιων προσώπων που προσβάλλουν δυνητικά το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας σε διαφορετικά στάδια της ίδιας αλυσίδας παραγωγής και εκμεταλλεύσεως θα ασκήσει αγωγή περί παραλείψεως προσβολής διπλώματος ευρεσιτεχνίας;
- B. Συγκεκριμενοποίηση των απαιτήσεων που απορρέουν από την απόφαση του Δικαστηρίου στην υπόθεση Huawei κατά ZTE (απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, C-170/13):
1. Πέραν των υποχρεώσεων τις οποίες υπέχουν αμοιβαίως και πρέπει να εκπληρώνουν, στο στάδιο που προηγείται της ασκήσεως αγωγής, ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας και ο χρήστης ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας [σελ. πρωτοτύπου 5] (κοινοποίηση προσβολής, αίτηση παραχωρήσεως αδείας, προσφορά παραχωρήσεως αδείας υπό όρους FRAND, προσφορά παραχωρήσεως αδείας στον προμηθευτή στον οποίο πρέπει να χορηγηθεί άδεια κατά προτεραιότητα), είναι δυνατή, κατά τη διάρκεια της ένδικης διαδικασίας, η έγκυρη εκπλήρωση υποχρεώσεων που παραλείφθηκαν στο προηγούμενο στάδιο;
 2. Μπορεί να θεωρηθεί ότι υφίσταται αίτηση παραχωρήσεως αδείας εκ μέρους του χρήστη του διπλώματος ευρεσιτεχνίας μόνον εάν από τη συνολική εκτίμηση όλων των περιστάσεων προκύπτει σαφώς η βούληση και η διαθεσιμότητα του χρήστη ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας να συνάψει με τον κάτοχο ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας σύμβαση παραχωρήσεως αδείας υπό όρους FRAND, όποιοι και αν είναι αυτοί οι όροι FRAND (ελλείπει συγκεκριμένης προτάσεως παραχωρήσεως αδείας κατά τον χρόνο εκείνο);
 - a) Προκύπτει, κατά κανόνα, από τη στάση του παραβάτη, ο οποίος επί μήνες δεν απαντά στην επισήμανση της προσβολής, ότι δεν ενδιαφέρεται να λάβει άδεια και ως εκ τούτου θεωρείται ότι δεν υφίσταται αίτηση παραχωρήσεως αδείας –παρά τη λεκτική διατύπωση τέτοιας αιτήσεως– και η αγωγή παραλείψεως εκ

μέρους του κατόχου του ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει να γίνει δεκτή;

- β) Μπορεί να συναχθεί από τους όρους παραχωρήσεως αδείας, που περιέλαβε στην αντιπροσφορά του ο χρήστης του ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ότι η αίτηση παραχωρήσεως αδείας είναι ελλιπής και για τον λόγο αυτόν πρέπει να γίνει δεκτή η αγωγή παραλείψεως εκ μέρους του κατόχου ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας χωρίς να εξετασθεί προηγουμένως αν η δική του προσφορά παραχωρήσεως αδείας (η οποία προηγήθηκε της αντιπροσφοράς του χρήστη ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας) συνάδει με τους όρους FRAND;
- γ) Αποκλείεται το συμπέρασμα αυτό όταν οι όροι παραχωρήσεως αδείας που περιλαμβάνονται στην αντιπροσφορά, βάσει των οποίων πρέπει να θεωρηθεί ελλιπής η αίτηση παραχωρήσεως αδείας, είναι τέτοιας φύσεως που δεν καθίσταται πρόδηλο ούτε έχει διευκρινισθεί από ανώτατο δικαστήριο ότι αυτοί δεν συμβιβάζονται με τους όρους FRAND; [σελ. πρωτοτύπου 6]

Σ κ ε π τ ι κ ό :

I.

- 1 Η ενάγουσα στρέφεται κατά της εναγομένης λόγω προσβολής του γερμανικού τμήματος του ευρωπαϊκού διπλώματός της ευρεσιτεχνίας EP 2 087 629 B1 (στο εξής: επίδικο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας) και ζητεί παράλειψη, παροχή πληροφοριών, λογοδοσία και αναγνώριση, καταρχήν, της υποχρέωσης αποζημιώσεως. [παραλείπόμενα]
- 2 Το επίδικο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας αφορά διαδικασία διαβίβασης δεδομένων σε σύστημα τηλεπικοινωνιών το οποίο, σύμφωνα με τις διαπιστώσεις του επιληφθέντος τμήματος, είναι ουσιώδες για το τεχνικό πρότυπο Long Term Evolution (LTE). Το τεχνικό πρότυπο LTE συνιστά τεχνικό πρότυπο της κινητής τηλεφωνίας τέταρτης γενιάς που θέσπισε η ένωση 3 GPP (3rd Generation Partnership Project), η οποία είναι, μεταξύ άλλων, μέλος του European Telecommunication Standards Institute [Ευρωπαϊκό Ινστιτούτο Τηλεπικοινωνιακών Προτύπων] (ETSI).
- 3 Στις 17 Σεπτεμβρίου 2014, η μητρική εταιρία της ενάγουσας και αρχική αιτούσα του επίδικου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, η Nokia Corporation, κοινοποίησε στο ETSI την αίτηση χορηγήσεως του εν λόγω διπλώματος και δήλωσε ότι αυτό είναι ουσιώδες για τη λειτουργία του τεχνικού προτύπου LTE. Συγχρόνως, απηύθυνε στο ETSI μια δήλωση FRAND, με την οποία αναλάμβανε τη δέσμευση να παραχωρήσει άδειες σε τρίτους υπό όρους οι οποίοι είναι fair, reasonable and non-discriminatory (στο εξής: FRAND).

- 4 Η εναγομένη, που είναι εγκατεστημένη στη Στουτγάρδη, είναι κατασκευάστρια επιβατικών αυτοκινήτων και επαγγελματικών οχημάτων τα οποία προωθούνται και διατίθενται στο εμπόριο, μεταξύ άλλων, με το σήμα Mercedes Benz. Παράλληλα, παρέχει και διάφορες υπηρεσίες κινητικότητας και χρηματοπιστωτικές υπηρεσίες. Στα οχήματα της εναγομένης είναι εγκατεστημένες και οι λεγόμενες TCUs (Telematics Control Units) που καθιστούν δυνατή τη σύνδεση των οχημάτων (Connected Cars) στο διαδίκτυο, ιδίως μέσω του δικτύου LTE. Κατ' αυτόν τον τρόπο, οι χρήστες των οχημάτων μπορούν να χρησιμοποιούν διαδικτυακές υπηρεσίες, όπως η ροή μουσικής και δεδομένων και να λαμβάνουν αναβαθμίσεις από την εναγομένη (over the air) για τα οχήματά τους χωρίς να υποχρεούνται να μεταβούν σε συνεργείο. Επιπλέον, οι TCUs είναι υποχρεωτικές για την αδειοδότηση, τη λειτουργία και διάθεση των οχημάτων [σελ. πρωτοτύπου 7], διότι μέσω των μονάδων αυτών εξασφαλίζεται η εκ του νόμου προβλεπόμενη λειτουργία κλήσης έκτακτης ανάγκης (eCall).
- 5 Οι TCUs δεν παράγονται από την ίδια την εναγομένη, αλλά στο πλαίσιο αλυσίδας παραγωγής πολλαπλών σταδίων. Η εναγομένη προμηθεύεται τις TCUs έτοιμες προς εγκατάσταση από τους άμεσους προμηθευτές της (κοινώς καλούμενους προμηθευτές πρώτου επιπέδου). Οι προμηθευτές πρώτου επιπέδου αγοράζουν τις αναγκαίες NADs (Network Access Devices) για την κατασκευή των TCUs από άλλους προμηθευτές (προμηθευτές δεύτερου επιπέδου). Ομοίως, οι προμηθευτές δεύτερου επιπέδου παραλαμβάνουν τα αναγκαία μικροκυκλώματα για τις NADs από δικούς τους προμηθευτές (προμηθευτές τρίτου επιπέδου).
- 6 Τον Μάρτιο του 2016, η ενάγουσα ενημέρωσε, για πρώτη φορά, την εναγομένη σχετικά με την προσβολή του επίδικου διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Η εναγομένη απάντησε με έγγραφο της 10ης Ιουνίου 2016. Στις 9 Νοεμβρίου 2016 και στις 27 Φεβρουαρίου 2019, η ενάγουσα πρότεινε στην εναγομένη την παραχώρηση αδειάς, μεταξύ άλλων, για το επίδικο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας και τον Μάρτιο του 2019 άσκησε αγωγή λόγω προσβολής του επίδικου διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Στις 19 Μαΐου 2019 και στις 10 Ιουνίου 2020, η εναγομένη απέστειλε αντιπροσφορά στην ενάγουσα. Όσον αφορά τις αιτήσεις παραχώρησης αδειάς εκ μέρους των προμηθευτών πρώτου και δεύτερου επιπέδου της εναγομένης, προτάθηκε στους προμηθευτές πρώτου επιπέδου, κατά τον χρόνο προ της άσκησης της αγωγής, μια συμβατική συμφωνία με την ονομασία «μοντέλο πρώτου επιπέδου» με ημερομηνία 17 Μαΐου 2017. Κατά το μοντέλο πρώτου επιπέδου, οι προμηθευτές πρώτου επιπέδου πρέπει να παρέχουν στους πελάτες τους άδεια από το χαρτοφυλάκιο της ενάγουσας, δηλαδή οι προμηθευτές πρώτου επιπέδου πρέπει να καταβάλλουν αντίτιμο για άδεια χορηγούμενη μόνο στους κατασκευαστές αυτοκινήτων. Το λεγόμενο CVVCL (μοντέλο αδειάς Connected Vehicle Value Chain) της 27ης Ιουλίου 2019 συμπληρώνει το μοντέλο πρώτου επιπέδου και προβλέπει ότι οι προμηθευτές λαμβάνουν δική τους περιορισμένη άδεια για έρευνα και ανάπτυξη, καθώς και για την παραγωγή ενός Connected-Car, αλλά στους πελάτες τους παρέχουν άδεια και βάσει αυτής αποκτούν το κοινώς καλούμενο δικαίωμα «Have-Made» που τους παραχωρεί ο κατασκευαστής αυτοκινήτων προκειμένου να κατασκευάσουν την TCU.

- 7 Κατόπιν της επ' ακροατηρίου συζητήσεως της 3ης Σεπτεμβρίου 2020 ενώπιον του επιληφθέντος τμήματος, η ενάγουσα απηύθυνε στους προμηθευτές πρώτου επιπέδου Continental, Bosch, Bury, TomTom, Peiker, Renault, Harman και Fico Mirrors άλλη μια προσφορά παραχωρήσεως αδείας («Automotive License Agreement», προσφορά «ALA») που προβλέπει τη χορήγηση στους προμηθευτές πρώτου επιπέδου δικής τους απεριόριστης αδείας για την παραγωγή και τη διάθεση των TCUs, καθώς και αδείας για τους πελάτες των κατασκευαστών αυτοκινήτων και τυχόν άλλους πελάτες των προμηθευτών. Την ίδια προσφορά έλαβε και η Huawei. Η ενάγουσα δεν απηύθυνε καμία προσφορά στην προμηθεύτρια δεύτερου επιπέδου Sierra [σελ. πρωτοτύπου 8] Wireless η οποία είχε ζητήσει άδεια.
- 8 Η ενάγουσα εκτιμά ότι ως κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας μπορεί να επιλέγει ελεύθερα σε ποιο στάδιο μιας σύνθετης αλυσίδας παραγωγής και εφοδιασμού θα παραχωρεί άδειες υπό όρους FRAND. Συναφώς, δεν υφίσταται υποχρέωση κατά προτεραιότητα χορηγήσεως αδειών στους προμηθευτές. Για την επιλογή των ληπτών αδειών πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στοιχεία αποτελεσματικότητας και η αξία της τεχνολογίας. Επίσης, η χορήγηση αδειών σε προγενέστερο στάδιο παραγωγής δεν επιφέρει καμία ανάλωση που θα απέκλειε τους επόμενους μετέχοντες στην αλυσίδα παραγωγής να επωφεληθούν από αντίστοιχη άδεια. Επιπλέον, ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει να μπορεί να καθιερώσει –ανεξάρτητα από τυχόν υφιστάμενη πρακτική του κλάδου– τη δική του, χωρίς διακρίσεις, πρακτική χορηγήσεως αδειών. Το συμπέρασμα τούτο δεν αναιρεί ούτε η απορρέουσα από το άρθρο 102 ΣΛΕΕ απαγόρευση καταχρήσεως δεσπόζουσας θέσεως που αφορά τους κατόχους ουσιωδών για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Σε κάθε στάδιο μιας αλυσίδας παραγωγής πολλαπλών σταδίων δεν αντιστοιχεί δικαίωμα αυτοτελούς, πλήρους αδείας, διότι –λαμβανομένων υπόψη των υποχρεώσεων που υπέχει ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας με βάση το δικαίωμα των συμπράξεων– αρκεί να εξασφαλίζεται η πρόσβαση στην τυποποιημένη τεχνολογία σε κάθε στάδιο. Εξάλλου, η εναγομένη δεν επιθυμεί να λάβει άδεια, καθόσον πάντοτε επικαλούνταν τη λήψη αδείας από τους προμηθευτές της.
- 9 Η εναγομένη υποστηρίζει ότι από το άρθρο 102 ΣΛΕΕ, καθώς και από τη δήλωση FRAND την οποία απηύθυνε η ενάγουσα και η δικαιούχος της προς το ETSI, προκύπτει ότι ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει να παρέχει σε κάθε αιτούντα τη δική του απεριόριστη άδεια για όλους τους τρόπους χρήσεως του εν λόγω διπλώματος που εμπίπτουν στο δικαίωμα των διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας. Επομένως, άδεια πρέπει να χορηγείται κατά προτεραιότητα στους προμηθευτές που τη ζητούν και τούτο συνάδει επίσης με τη συνήθη πρακτική στο πλαίσιο της αυτοκινητοβιομηχανίας. Δεν είναι δυνατή η μεταφορά κανόνων από άλλους κλάδους, διότι στην αυτοκινητοβιομηχανία είναι σύνηθες και αποτελεσματικό οι κατασκευαστές αυτοκινήτων να παραλαμβάνουν τα εξαρτήματα από τους προμηθευτές τους απαλλαγμένα από δικαιώματα τρίτων. Δεν αρκεί ο προμηθευτής να έχει μόνον

πρόσβαση στην προστατευόμενη τεχνολογία, για παράδειγμα μέσω των λεγόμενων δικαιωμάτων «Have-Made» που παραχωρούνται στο πλαίσιο αλυσίδας εφοδιασμού. Πράγματι, συναφώς, ένας προμηθευτής δεν μπορεί να ασκήσει ανεξάρτητη οικονομική δραστηριότητα, καθόσον εξαρτάται από την (ενοχικής φύσεως) συμβατική πίστη του πελάτη του έναντι του κατόχου ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Επομένως, (η εναγομένη) δικαιούται να προβάλει τόσο τη δική της ένσταση βάσει του δικαιού των συμπράξεων όσο και εκείνες των προμηθευτών της ως παρεμβαινόντων. [σελ. πρωτοτύπου 9]

- 10 Κατά τους παρεμβαίνοντες, η προσφεύγουσα παραβαίνει την υποχρέωση που υπέχει με βάση το δίκαιο των συμπράξεων να χορηγεί απεριόριστη άδεια υπό όρους FRAND σε οποιονδήποτε επιθυμεί να τη λάβει. Οι παρεμβαίνοντες επιθυμούσαν τη λήψη αδειάς και απηύθυναν το αίτημά τους στην ενάγουσα, προκειμένου αυτή να υποβάλει σχετική προσφορά παραχωρήσεως αδειάς υπό όρους FRAND. Το μοντέλο πρώτου επιπέδου και το μοντέλο αδειάς CVVCL δεν καλύπτουν την υποχρέωση που υπέχει η ενάγουσα βάσει του δικαιού των συμπράξεων, διότι οι παρεμβαίνοντες δεν αποκτούν δική τους απεριόριστη άδεια ως προμηθευτές. Τα ανωτέρω μοντέλα δεν καθιστούν δυνατή την ανάπτυξη της ελεύθερης αγοράς όσον αφορά τις TCUs. Η μεγάλη πλειονότητα των προμηθευτών δεύτερου επιπέδου που ζήτησαν άδεια δεν έλαβε καμία σχετική προσφορά. Η προβαλλόμενη ένσταση περί υποχρεωτικής παραχωρήσεως αδειάς με βάση το δίκαιο των συμπράξεων μπορεί να προβληθεί (ως συναγόμενη) και από την εναγομένη, διότι κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ συνιστά καταχρηστική πρακτική το να αρνείται η ενάγουσα να παραχωρήσει άδεια χρήσεως ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας από το χαρτοφυλάκιό της σε αιτούντες προγενέστερου σταδίου της αλυσίδας παραγωγής, ενώ ταυτόχρονα ασκεί αγωγή περί παραλείψεως προσβολής διπλώματος ευρεσιτεχνίας κατά επιχειρήσεων του τελικού σταδίου της ίδιας αλυσίδας παραγωγής. Τούτο ισχύει ιδίως για τον λόγο ότι, σε περίπτωση συνολικής συμβατικής ρυθμίσεως, η χορήγηση αδειών στο προγενέστερο στάδιο παραγωγής δεν καθιστά πλέον δυνατή τη χορήγηση αδειάς στο τελικό στάδιο.

II.

- 11 Η κρίση του επιληφθέντος τμήματος επί της αγωγής εξαρτάται από την απάντηση στα ερωτήματα, τα οποία διατυπώνονται στο διατακτικό της παρούσας, σχετικά με την εφαρμογή της απαγορεύσεως των καταχρηστικών πρακτικών που απορρέει από το δίκαιο των συμπράξεων.

A.

- 12 Η ενάγουσα μπορεί να εγείρει, καταρχήν, τις προβαλλόμενες αξιώσεις λόγω προσβολής διπλώματος ευρεσιτεχνίας κατά της εναγομένης, ιδίως την αξίωση παραλείψεως δυνάμει του άρθρου 64 της ΣΕΔΕ [Συμβάσεις για τη χορήγηση

ευρωπαϊκών διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας] και του άρθρου 139, παράγραφος 1, του PatG [Patentgesetz, γερμανικού νόμου περί διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας].

- 13 Δεν αμφισβητείται ότι τα αυτοκίνητα (Connected Cars) που κατασκευάζει και διαθέτει στο εμπόριο η εναγομένη υποστηρίζουν το τεχνικό πρότυπο LTE μέσω των εγκατεστημένων μονάδων συνδεσιμότητας (TCUs) και, ως εκ τούτου, λειτουργούν (επίσης) σύμφωνα με το σύνηθες τεχνικό πρότυπο LTE στη Γερμανία. Δεδομένου ότι το επίδικο δίπλωμα ευρεσιτεχνίας είναι ουσιώδες για το τεχνικό πρότυπο LTE, το εν λόγω δίπλωμα χρησιμοποιείται, άνευ ετέρου, από την εναγομένη και από τους πελάτες της. Η χρήση αυτή είναι παράνομη. **[σελ. πρωτοτύπου 10]**
- 14 [παραλείπόμενα]

B.

- 15 Εντούτοις, η επιβολή της αξιώσεως παραλείψεως θα μπορούσε να αποκλεισθεί από την ένσταση περί υποχρεωτικής παραχωρήσεως αδείας με βάση το δικαίωμα των συμπράξεων που προέβλεπε η εναγομένη και οι παρεμβαίνοντες υπέρ αυτής (προμηθευτές) δυνάμει του άρθρου 242 του BGB [Bürgerliches Gesetzbuch, γερμανικού αστικού κώδικα] σε συνδυασμό με το άρθρο 102 ΣΛΕΕ. Τούτο θα συνέβαινε, εάν η εκ μέρους της ενάγουσας προβολή της αξιώσεως παραλείψεως κατά της εναγομένης έπρεπε να θεωρηθεί ως κατάχρηση της αναμφίβολα δεσπόζουσας θέσεώς της στην αγορά της διανομής αδειών.

1.

- 16 Στην υπόθεση Huawei κατά ZTE (απόφαση της 16ης Ιουλίου 2015, C-170/13, στο εξής: απόφαση του ΔΕΕ), το Δικαστήριο έκρινε ότι ο χρήστης ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, κατά του οποίου ασκείται αγωγή παραλείψεως, μπορεί να αμυνθεί διά της προβολής ενστάσεως περί υποχρεωτικής παραχωρήσεως αδείας και μάλιστα ανεξαρτήτως του αν αμφισβητεί ή όχι τη χρήση του διπλώματος ευρεσιτεχνίας και χωρίς να έχει σημασία το αν ξεκίνησε να χρησιμοποιεί το ουσιώδες για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου δίπλωμα ευρεσιτεχνίας ήδη πριν από τη χορήγηση της αδείας.

2.

- 17 Εν προκειμένω, πρέπει να εφαρμοστούν οι αρχές του Δικαστηρίου σε μια περίπτωση που χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι η τεχνική θεωρία περί ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας βρίσκει πλήρη εφαρμογή σε μονάδες προς εγκατάσταση (μικροκυκλώματα ημιαγωγών, NADs, TCUs) τις οποίες προμηθεύεται, βάσει αλυσίδας παραγωγής πολλαπλών σταδίων, ο διανομέας του τελικού προϊόντος (επιβατικού οχήματος) κατά του οποίου ασκείται αγωγή παραλείψεως εκ μέρους του κατόχου ουσιώδους

για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας και στο πλαίσιο αυτό τίθεται το ζήτημα αν και υπό ποιες συνθήκες και με ποιες έννομες συνέπειες, ο κάτοχος του ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας προβαίνει σε καταχρηστική εκμετάλλευση της δεσπόζουσας θέσεώς του στην αγορά, κατά την έννοια του άρθρου 102 ΣΛΕΕ, όταν ασκεί αγωγή περί παραλείψεως προσβολής διπλώματος ευρεσιτεχνίας κατά του διανομέα του τελικού προϊόντος, ενώ δεν έχει δεχθεί προηγουμένως τις αιτήσεις παραχωρήσεως αδείας εκ μέρους των προμηθευτών του τελικού διανομέα που χρησιμοποιούν το εν λόγω δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Επ' αυτού υποβάλλονται τα προδικαστικά ερωτήματα υπό σημείο II, ενότητα Α, του διατακτικού.

18 Η εκτίμηση του αιτούντος δικαστηρίου ως προς τα ανωτέρω ερωτήματα είναι [σελ. πρωτοτύπου 11] η εξής:

α)

19 Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι η δήλωση FRAND, πέραν της εκφρασθείσας επιθυμίας του αιτούντος άδεια, δεν περιέχει περιοριστικές προϋποθέσεις, αυτή υποχρεώνει τον κάτοχο ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας να χορηγήσει άδεια σε οποιονδήποτε υπό όρους FRAND. Συναφώς, η χορήγηση αδειών δεν πρέπει να περιορίζεται στην απλή παροχή οποιασδήποτε προσβάσεως στην τυποποιημένη αγορά, αλλά οφείλει να εξασφαλίσει στον αιτούντα τη συμμετοχή του στην τυποποιημένη τεχνική σε τέτοιον βαθμό που να του παρέχει τη δυνατότητα να ανταγωνίζεται ελεύθερα σε όλες τις αγορές προϊόντων στις οποίες μετέχει επί του παρόντος ή σχεδιάζει να επεκταθεί στο μέλλον.

20 Η διατήρηση του ελεύθερου ανταγωνισμού συνιστά ζήτημα δημόσιου συμφέροντος τόσο σε μια αγορά που έχει ήδη αποδυναμωθεί με τον χαρακτηρισμό ενός δικαιώματος ως ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου όσο και σε άλλες αγορές που ενδέχεται να θίγονται από την εκμετάλλευση του δικαιώματος ή βρίσκονται ακόμη υπό ανάπτυξη. Η επιλογή εκείνου στον οποίο ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας προσφέρει άδεια από το σχετικό χαρτοφυλάκιο του καθορίζει το ποιος μπορεί να συμμετάσχει στον ανταγωνισμό στις αγορές προϊόντων που έπονται της τεχνολογικής αγοράς. Επομένως, η πρακτική χορηγήσεως αδειών ενός κατόχου ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας συνιστά βασικό παράγοντα διαμορφώσεως του επιπέδου ελεύθερης αγοράς που μπορεί να δημιουργηθεί σε αλυσίδα παραγωγής υπό συνθήκες ανταγωνισμού. Τούτο μαρτυρούν και τα πραγματικά περιστατικά της υπό κρίση υποθέσεως. Βάσει δικής τους απεριόριστης αδείας χρήσεως του ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας της ενάγουσας, οι αιτούντες την άδεια προμηθευτές είναι σε θέση να αναπτύσσουν, να παράγουν και να διανέμουν σε οποιονδήποτε κατασκευαστή αυτοκινήτων, αυτοτελώς και υπό καθεστώς ασφάλειας δικαίου, TCUs και τα

αναγκαία εξαρτήματα για τον σκοπό αυτόν. Μόνον τέτοια άδεια μπορεί να εξασφαλίσει στους προμηθευτές τη δυνατότητα να εξελίξουν την κατοχυρωμένη με δίπλωμα ευρεσιτεχνίας τεχνολογία για χρήσεις πέραν της αυτοκινητοβιομηχανίας και να δημιουργήσουν νέες αγορές. Αντιθέτως, εάν αυτοί διαθέτουν μόνον περιορισμένο δικαίωμα που προέρχεται από τους κατασκευαστές αυτοκινήτων, τίθενται σημαντικοί φραγμοί στην έρευνα, την ανάπτυξη και τη διανομή των TCUs και των εξαρτημάτων τους. Πράγματι, υπό καθεστώς παράγωγων δικαιωμάτων, οι προμηθευτές θα μπορούν να κατασκευάζουν TCUs και τα εξαρτήματά τους μόνο σύμφωνα με τις υπαγορεύσεις τρίτων και να πωλούν μόνο στους αγοραστές που προβλέπει η σύμβαση. Στο πλαίσιο τούτο, θα αποκλειόταν η αυτοτελής και ανεξάρτητη από οποιονδήποτε αγοραστή παρουσία τους στην αγορά και τούτο θα επέφερε αδικαιολόγητο περιορισμό της οικονομικής συμπεριφοράς τους. [σελ. πρωτοτύπου 12]

- 21 Στο δικαίωμα των προμηθευτών να λάβουν δική τους πλήρη άδεια δεν μπορεί να αντισταχθεί το ότι και στην περίπτωση αυτή ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας επιβάλλεται να χορηγεί χωριστή άδεια στους λοιπούς κατασκευαστές. Βεβαίως, ακόμη και η χορήγηση απεριόριστης αδειάς δεν συνεπάγεται ανάλωση εκτός της Ένωσης και ανάλωση των διαδικαστικών δικαιωμάτων και δεν επέρχεται ανάλωση ακόμη και αν το δικαίωμα καλύπτει γνωρίσματα που δεν περιέχονται στα εξαρτήματα τα οποία διαθέτει στην αγορά ο αδειούχος προμηθευτής.
- 22 Ωστόσο, πρέπει να ληφθεί υπόψη ότι, κατόπιν της συναινέσεως του κατόχου ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας η οποία διαμορφώνει καθεστώς εμπιστοσύνης, η παραχώρηση αδειάς πρέπει να πραγματοποιείται υπό όρους FRAND. Τούτο προϋποθέτει ότι η σύμβαση παραχώρησης αδειάς προβλέπει κανόνες οι οποίοι, σε περίπτωση χρήσεως των αδειών εκμεταλλεύσεως, επιφέρουν ανάλωση των δικαιωμάτων επί του διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Σύμφωνα με τον σκοπό της, η δήλωση FRAND επιδιώκει να εξασφαλίσει σε όλους τη δυνατότητα να συμμετέχουν κατά τρόπο δίκαιο και χωρίς διακρίσεις στην οικονομική εκμετάλλευση της τυποποιημένης τεχνολογίας στην αγορά προϊόντων. Εάν η εκμετάλλευση των τεχνικών προτύπων πραγματοποιείται και εκτός της Ένωσης ή αν διακυβεύονται, για παράδειγμα, διαδικαστικά δικαιώματα, η δήλωση FRAND του κατόχου ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει να προσαρμόζεται ομοίως παρέχοντας σε κάθε ενδιαφερόμενο δικαίωμα αδειάς απεριόριστο, από γεωγραφικής απόψεως, και/ή καλύπτοντας επίσης την ανάλωση των διαδικαστικών δικαιωμάτων. Αντιστοίχως, ο κατασκευαστής συστατικών προϊόντων, τα οποία στηρίζονται στη χρήση διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, μπορεί να απαιτήσει από κάθε κάτοχο ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας άδεια υπό όρους FRAND που θα του επιτρέψει να διαθέτει τα προϊόντα του χωρίς περιορισμούς και κατ' αυτόν τον τρόπο απαλλάσσει κάθε χρήστη της εφευρέσεως, σε μεταγενέστερο στάδιο εκμεταλλεύσεως, από την υποχρέωση να ζητήσει άδεια από τον κάτοχο του

ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας (Kühnen, GRUR 2019, 665, 670 επ.).

- 23 Επομένως, οι περιορισμοί της αρχής αναλώσεως, τόσο από ουσιαστικής όσο και από εδαφικής απόψεως, μπορούν να υπερκερασθούν με την προσθήκη στη σύμβαση παραχώρησης αδείας ρητρών που συνεπάγονται συνολική ανάλωση, ανεξαρτήτως της επικράτειας και λαμβανομένων υπόψη ενδεχόμενων διαδικαστικών δικαιωμάτων. Παραδείγματος χάρη, μπορεί να είναι χρήσιμη η συμβατική αναγνώριση περιορισμένου δικαιώματος υποαδειοδοτήσεως. Λαμβανομένου υπόψη του γεγονότος ότι οι TCUs και οι NADs που καλύπτονται από σχετική άδεια προορίζονται ακριβώς για τη δημιουργία συνδέσεως δικτύου κινητής τηλεφωνίας σύμφωνα με τα πρότυπα 2G έως 4G, πρέπει να αναμένεται από τον κάτοχο ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας η παραχώρηση αδειών που να καθιστά δυνατή τη συγκεκριμένη αυτή χρήση τόσο για τον προμηθευτή όσο [σελ. πρωτοτύπου 13] και για τους πελάτες του.
- 24 Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο, εάν ληφθούν υπόψη και οι πρακτικές που εφαρμόζονται στον τομέα τον οποίο εξυπηρετεί η αλυσίδα εκμεταλλεύσεως. Στην αυτοκινητοβιομηχανία, η εφαρμοζόμενη πρακτική συνίσταται στο να παραλαμβάνουν οι κατασκευαστές αυτοκινήτων τα προϊόντα τους από τους προμηθευτές απαλλαγμένα από δικαιώματα τρίτων. Τούτο λαμβάνει υπόψη το γεγονός ότι ο φορέας κάθε επιπέδου αναλαμβάνει την ευθύνη για τον σύννομο χαρακτήρα της τεχνικής λύσης που αναπτύσσει ο ίδιος και, ως εκ τούτου, γνωρίζει καλύτερα. Δεδομένου ότι ένα αυτοκίνητο περιλαμβάνει έως και 30 000 εξαρτήματα, η υποχρέωση ενός κατασκευαστή αυτοκινήτων να ελέγχει αν οι τεχνικές λύσεις που περιέχονται στο μηχανοκίνητο όχημά του, τις οποίες προμηθεύουν τρίτοι, στηρίζονται σε προστατευόμενα δικαιώματα τρίτων, θα συνεπαγόταν πολύ σημαντική επιβάρυνση για αυτόν. Η προβληματική αυτή ενισχύεται όσο πιο περίπλοκο είναι το προμηθευόμενο εξάρτημα και όσο πιο πολύ απέχει η εκάστοτε τεχνολογία από το οικείο πεδίο δραστηριότητας του κατασκευαστή αυτοκινήτων, όπως συμβαίνει στην περίπτωση των επίμαχων εν προκειμένω TCUs και NADs. Ο προμηθευτής που επιλέγει συγκεκριμένη τεχνική λύση στο πλαίσιο της σταδιακής αλυσίδας εφοδιασμού βρίσκεται στην καλύτερη θέση για να εξακριβώσει αν η λύση αυτή θίγει τα δικαιώματα τρίτων. Επιπλέον, οι προμηθευτές επενδύουν σημαντικά ποσά στην έρευνα και ανάπτυξη νέων καινοτομιών και η δραστηριότητά τους είναι ανεξάρτητη από τους τελικούς αγοραστές των προϊόντων και για τη δραστηριότητα αυτή, επιβάλλεται να διαθέτουν οικονομική και νομική ευχέρεια η οποία μπορεί να διασφαλισθεί μόνο με την ύπαρξη απεριόριστης αδείας.
- 25 Κανένας λόγος αποτελεσματικότητας δεν μπορεί να αντιταχθεί στην υποχρέωση χορηγήσεως αδειών κατά προτεραιότητα στους προμηθευτές. Ασφαλώς, καταρχήν, γίνεται δεκτό ότι η βελτίωση της αποτελεσματικότητας δύναται να δικαιολογήσει την αντίθετη προς τον ανταγωνισμό συμπεριφορά επιχειρήσεως κατέχουσας δεσπόζουσα θέση στην αγορά. Στο πλαίσιο της βελτιώσεως της αποτελεσματικότητας, τεχνικές βελτιώσεις για την αύξηση της ποιότητας και τη

μείωση του κόστους παραγωγής ή διανομής πρέπει να θεωρούνται ως αναπόφευκτες ενέργειες (βλ. ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τον καθορισμό της προσέγγισης της ΕΕ όσον αφορά τα ουσιαστικά για τη λειτουργία προτύπων διπλώματα ευρεσιτεχνίας της 29ης Νοεμβρίου 2017 COM [2017]). Συναφώς, η βελτίωση της αποτελεσματικότητας πρέπει να αντισταθμίζει τις ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις στις οικείες αγορές και οι σχετικές ενέργειες δεν πρέπει να αποκλείουν τον αποτελεσματικό ανταγωνισμό. Τούτο δεν μπορεί να διαπιστωθεί εν προκειμένω. Η εκτίμηση ότι η παραχώρηση αδειών είναι ευχερέστερη για την ενάγουσα, καθόσον είναι πιο εύκολη η ταυτοποίηση των κατασκευαστών του τελικού προϊόντος παρά των προμηθευτών τους στερείται πραγματικής βάσεως, δεδομένου ότι ο αριθμός των προμηθευτών είναι **[σελ. πρωτοτύπου 14]** κατά πολύ μικρότερος από εκείνον των κατασκευαστών αυτοκινήτων. Υπό το πρίσμα της αποτελεσματικότητας, θα προκρινόταν μόνον η χορήγηση αδειών στους παραγωγούς μικροκυκλωμάτων βασικής ζώνης [Baseband-Chip] οι οποίοι δεν είναι περισσότεροι από δέκα παγκοσμίως. Πέραν τούτου, η ενδεχόμενη απλοποίηση της χορηγήσεως αδειών δεν δικαιολογείται ως βελτίωση της αποτελεσματικότητας κατά την ανωτέρω έννοια.

- 26 Ομοίως, το ύψος των εξόδων συναλλαγής και ο κίνδυνος διπλής καταβολής σε περίπτωση συνάψεως περισσότερων συμβάσεων παραχωρήσεως αδειας για το ίδιο αντικείμενο δεν μπορούν να αποκλείσουν την υποχρέωση παραχωρήσεως αδειών κατά προτεραιότητα στους προμηθευτές. Αμφότερα τα ζητήματα αυτά μπορούν να επιλυθούν κατά τρόπο αξιόπιστο με συμβατικές ρυθμίσεις.
- 27 Επομένως, το συμφέρον του κατόχου ουσιαστικού για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας σε σχέση με την καθιέρωση ειδικού προγράμματος παραχωρήσεως αδειών δεν μπορεί να εκτιμηθεί χωρίς να ληφθούν υπόψη οι υποχρεώσεις του με βάση το δίκαιο των συμπράξεων. Κατά συνέπεια, ο κάτοχος ουσιαστικού για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας προτιμά μεν να ελέγχει τους τελικούς κατασκευαστές συγκεκριμένου προϊόντος μέσω της λήψης αδειας, αλλά δεν μπορεί να αγνοεί ή να απορρίπτει τις θεμιτές αιτήσεις και προσφορές για τη χορήγηση αδειας εκ μέρους προμηθευτή. Εάν άδεια υπό όρους FRAND πρέπει να χορηγείται σε κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο, τούτο καλύπτει και τους προμηθευτές που χρειάζονται άδεια για την επιχειρηματική τους δραστηριότητα. Επίσης, δεν μπορεί να διαπιστωθεί ούτε η ύπαρξη προγράμματος παραχωρήσεως αδειών εκ μέρους της ενάγουσας, βάσει του οποίου έχουν παραχωρηθεί άδειες σε κατασκευαστές τελικών προϊόντων. Η προσφεύγουσα συνήψε στο παρελθόν σύμβαση με κατασκευαστή αυτοκινήτων που δεν υπάρχει πλέον σήμερα. Επιπλέον, υφίσταται σύμβαση παραχωρήσεως αδειας με την παρεμβαίνουσα Sierra και έναν άλλον κατασκευαστή αυτοκινήτων, η οποία όμως δεν αφορά το χαρτοφυλάκιο διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας 4G. Η δεξαμενή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας Avanci, στην οποία είναι μέλος η ενάγουσα, έχει συνάψει μέχρι σήμερα συμβάσεις παραχωρήσεως αδειών με τρεις κατασκευαστές αυτοκινήτων και αρνείται να χορηγήσει άδειες σε προμηθευτές. Αντιθέτως, η Sharp, η οποία συμμετέχει επίσης στη δεξαμενή διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας Avanci, συνήψε προσφάτως σύμβαση παραχωρήσεως απεριόριστης αδειας με τον προμηθευτή δεύτερου επιπέδου

Huawei [παραλειπόμενα]. Κατόπιν τούτου, η εναγομένη συνήψε επίσης σύμβαση παραχωρήσεως αδείας με τη Sharp. Άλλα μέλη της δεξαμενής διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας Avanci διαπραγματεύονται τη σύναψη συμβάσεων παραχωρήσεως αδείας με διάφορους προμηθευτές πρώτου και δεύτερου επιπέδου.

- 28 Η υποχρέωση παραχωρήσεως αδείας σε προμηθευτή που αιτείται άδεια δεν θέτει [σελ. πρωτοτύπου 15] σε μειονεκτική θέση τον κάτοχο ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας όσον αφορά την αμοιβή για τη χρήση της εφευρέσεως. Πιο συγκεκριμένα, η αμοιβή για την άδεια δεν συνδέεται με το κέρδος που αποκομίζει πράγματι ο λήπτης της αδείας με τη χρήση της εφευρέσεως που καλύπτει η άδεια, αλλά το μόνο καθοριστικό στοιχείο είναι το κέρδος που εκτιμούν τα μέρη ότι μπορεί να επιτευχθεί με τη χρήση της εφευρέσεως. Συναφώς –ανεξαρτήτως του σταδίου που αφορά η παραχώρηση αδείας– ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας πρέπει να συμμετέχει δεόντως, βάσει της αδείας υπό τους όρους FRAND, στα κέρδη που προκύπτουν στο τέλος της αλυσίδας εκμεταλλεύσεως διά της πώλησεως του τελικού προϊόντος που καλύπτεται από το δίπλωμα ευρεσιτεχνίας. Τούτο σημαίνει ότι, εάν ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας υπέχει υποχρέωση παραχωρήσεως αδείας σε προμηθευτή, η αξία της αδείας αντιστοιχεί στην οικονομική αξία του ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας ακόμη και κατά το προγενέστερο στάδιο εκμεταλλεύσεως. Ο κατασκευαστής, λοιπόν, οφείλει να δεχθεί την αμοιβή για την άδεια την οποία ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας θα μπορούσε να απαιτήσει, χωρίς καταχρηστική εκμετάλλευση, από τον διανομέα του τελικού προϊόντος. Συναφώς, ο προσανατολισμός με βάση το κέρδος τρίτων που αντλείται από την εκμετάλλευση μπορεί να είναι αντίθετος προς την ορθή διαχείριση της χορηγήσεως αδειών υπό κανονικές συνθήκες. Τέτοια περίπτωση όμως χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι ο κάτοχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας είναι ελεύθερος να επιλέξει σε ποιο στάδιο εκμεταλλεύσεως της εφευρέσεως θα χορηγήσει δικαίωμα χρήσεως. Ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας δεν βρίσκεται σε τέτοια κατάσταση, διότι υποχρεούται εκ του νόμου να παραχωρήσει άδεια σε οποιονδήποτε ζητεί άδεια. Ωστόσο, η υποχρέωση αυτή δεν πρέπει να έχει ως αποτέλεσμα τον αποκλεισμό του από τη συμμετοχή στα κέρδη που προκύπτουν από τη χρήση της εφευρέσεως κατά το τελευταίο στάδιο της αναλώσεως της αξίας ή να καθιστά υπέρμετρα δυσχερή τη συμμετοχή του (Kühnen, GRUR 2019, 665, 670 επ.).
- 29 Κατά συνέπεια, το δικαίωμα κάθε προμηθευτή να ζητεί τη χορήγηση απεριόριστης αδείας υπό όρους FRAND υφίσταται καταρχήν και ανεπιφύλακτα και, ως εκ τούτου, η απαίτηση παραχωρήσεως αδείας υπό όρους FRAND συνιστά πράξη επιτρεπόμενης ασκήσεως δικαιώματος, η οποία, σε περίπτωση αρνήσεως του κατόχου ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, συνεπάγεται κατάχρηση δεσπόζουσας θέσεως στην αγορά την οποία μπορούν να επικαλεστούν τόσο ο εναγόμενος παραβάτης στο τέλος της αλυσίδας εκμεταλλεύσεως όσο και ο προμηθευτής που αναζητά άδεια.

β)

- 30 Σε περίπτωση που δεν γίνει δεκτή η ύπαρξη τέτοιας καταχρήσεως και, επομένως, η ενάγουσα ορθώς ασκεί αγωγή κατά της εναγομένης εν προκειμένω, ανακύπτουν περαιτέρω κρίσιμα ερωτήματα.
- 31 Κατά τη νομολογία του Δικαστηρίου στην υπόθεση Huawei κατά ZTE, [σελ. πρωτοτύπου 16] πριν από την άσκηση αγωγής παραλείψεως ή αγωγής με αίτημα την αναζήτηση των πωληθέντων, ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας οφείλει, σε πρώτο στάδιο, να προειδοποιήσει τον φερόμενο ως παραβάτη για την προσβολή διπλώματος ευρεσιτεχνίας που του προσάπτεται (περίληψη και σκέψη 61 της αποφάσεως του ΔΕΕ). Μετά από την προειδοποίηση αυτή, απόκειται στον χρήστη του διπλώματος ευρεσιτεχνίας να ζητήσει, στο δεύτερο στάδιο, άδεια εκμεταλλεύσεως. Κατόπιν τούτου, ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας οφείλει να διαβιβάσει στον εν λόγω παραβάτη συγκεκριμένη και γραπτή προσφορά για την παραχώρηση αδείας υπό δίκαιους, εύλογους και χωρίς διακρίσεις όρους, διευκρινίζοντας, μεταξύ άλλων, τα δικαιώματα εκμεταλλεύσεως και τον τρόπο υπολογισμού τους (σκέψη 63 της αποφάσεως ΔΕΕ). Στο τέταρτο στάδιο, ο παραβάτης οφείλει να δώσει πάραυτα συνέχεια στην εν λόγω προσφορά, συμφώνως προς την καλή πίστη και χωρίς παρελκυστικές τακτικές (σκέψη 65 της αποφάσεως του ΔΕΕ). Σε περίπτωση που δεν αποδεχθεί την προσφορά του κατόχου ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, ο παραβάτης πρέπει να υποβάλει, εντός σύντομης προθεσμίας και εγγράφως, συγκεκριμένη αντιπροσφορά σύμφωνη με τους όρους FRAND (σκέψη 66 της αποφάσεως ΔΕΕ). Εάν ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας αρνηθεί την εν λόγω αντιπροσφορά, ο παραβάτης οφείλει, από τη στιγμή εκείνη, να προβεί σε υπολογισμό σχετικά με τη χρήση του ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας και να παράσχει κατάλληλη ασφάλεια για την καταβολή των δικαιωμάτων εκμεταλλεύσεως, καλύπτοντας και τις χρήσεις που πραγματοποιήθηκαν στο παρελθόν (σκέψη 67 της αποφάσεως του ΔΕΕ).
- 32 Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Δικαστήριο καθιστά σαφές ότι τα ανωτέρω στάδια –η κοινοποίηση της προσβολής, η αίτηση παραχωρήσεως αδείας και η υποβολή προσφοράς παραχωρήσεως αδείας σύμφωνα με τους όρους FRAND– πρέπει να προηγηθούν της ασκήσεως αγωγής παραλείψεως. Συνεπώς, τίθεται το ερώτημα – στο οποίο δίνεται, κατά κύριο λόγο, καταφατική απάντηση στη γερμανική νομολογία– αν μπορούν να καλυφθούν τέτοιες ελλείψεις κατά τη διάρκεια της ένδικης διαφοράς. Το ζήτημα αυτό είναι κρίσιμο εν προκειμένω, δεδομένου ότι η ενάγουσα υπέβαλε διάφορες προτάσεις συνάψεως συμβάσεως στους προμηθευτές πρώτου επιπέδου μόνο μετά από την άσκηση της αγωγής. Συναφώς, το επιληφθέν τμήμα έχει επίγνωση του γεγονότος ότι οι προτάσεις συνάψεως συμβάσεως δεν αφορούσαν την ίδια την εναγομένη, αλλά τους παρεμβαίνοντες υπέρ αυτής. Ωστόσο, η εκτέλεση διαταγής παραλείψεως συνεπάγεται τις ίδιες συνέπειες τόσο για τους παρεμβαίνοντες όσο και για την εναγομένη: και οι δύο δεν θα είναι πλέον σε θέση να διαθέτουν τα προϊόντα τους. Αν η εναγομένη δεν μπορεί πλέον να

διαθέτει αυτοκίνητα, οι προμηθευτές της δεν θα είναι σε θέση να πωλούν τα προϊόντα τους σε αυτήν. Συναφώς, δεν έχει σημασία αν τα στάδια που προβλέπονται στην απόφαση Huawei κατά ZTE δεν τηρήθηκαν έναντι της εναγομένης ή έναντι των παρεμβαινόντων.

- 33 Κατά την εκτίμηση του επιληφθέντος τμήματος, οι ελλείψεις δύνανται να καλυφθούν, καταρχήν, στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας και ως προς τούτο απαιτείται διεξοδικότερη αιτιολόγηση σε σχέση με την ανάγκη προσφοράς παραχωρήσεως αδείας σύμφωνα με τους όρους FRAND [σελ. πρωτοτύπου 17]. Το ερώτημα κατά πόσον προσφορά παραχωρήσεως αδείας συνάδει με τους όρους FRAND σε κάθε συγκεκριμένη περίπτωση (το οποίο, κατά το επιληφθέν τμήμα, συνδέεται με τη μη ύπαρξη καταχρηστικής εκμεταλλεύσεως και την απουσία κάθε διακρίσεως σύμφωνα με το άρθρο 102 ΣΛΕΕ) συχνά εγείρει δύσκολα και σε μεγάλο βαθμό ανεπίλυτα ζητήματα εκτιμήσεως, η διαχείριση των οποίων από τους διαδίκους είναι πρακτικά αδύνατο να προβλεφθεί από το δικαστήριο. Χωρίς τούτο να συνιστά μομφή για τον κάτοχο ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, το αν και για ποιον λόγο η μέχρι τούδε προσφορά είναι ανεπαρκής προκύπτει, συχνά, μόνο στο στάδιο της ένδικης διαφοράς. Στο μέτρο που ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας είναι διατεθειμένος να προβεί σε διόρθωση, είναι εύλογη η σχετική συζήτηση στο πλαίσιο της τρέχουσα διαδικασίας. Το ίδιο ισχύει και όταν ο κάτοχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας εκπλήρωσε την προ της ασκήσεως της αγωγής υποχρέωσή του να ενημερώσει τον παραβάτη και άσκησε αγωγή μετά την παρέλευση εύλογης προθεσμίας για την απάντηση του παραβάτη. Εάν ο παραβάτης δηλώσει τη βούλησή του να λάβει άδεια, στο πλαίσιο της ένδικης διαδικασίας, αλλά δεν γίνει δεκτή η δυνατότητα αυτή, τούτο θα έχει ως συνέπεια ότι το δικαστήριο θα πρέπει να τον υποχρεώσει σε παράλειψη, με αποτέλεσμα να καταστεί πρακτικά αδύνατη για τον παραβάτη (υπό την πίεση του εκτελεστού τίτλου περί παραλείψεως) η δίκαιη διαπραγμάτευση υπό όρους FRAND με τον κάτοχο ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας.
- 34 Η έκβαση της υπό κρίση διαφοράς εξαρτάται επίσης από τις απαιτήσεις που πρέπει να ισχύσουν σε σχέση με την αίτηση παραχωρήσεως αδείας και τη συμπεριφορά του αιτούντος την άδεια κατόπιν της προειδοποίησεως περί προσβολής που απευθύνει ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Το επιληφθέν τμήμα εκτιμά ότι οι αιτήσεις παραχωρήσεως αδείας δεν πρέπει να υπόκεινται σε υπερβολικές απαιτήσεις. Η αίτηση παραχωρήσεως αδείας μπορεί να υποβληθεί εν γένει κατά τρόπο άτυπο και, επομένως, χωρεί και η σιωπηρή υποβολή της, υπό την προϋπόθεση ότι η επίμαχη συμπεριφορά παρέχει σαφώς στο άλλο μέρος τη δυνατότητα να αντιληφθεί τη βούληση λήψης αδείας. Δεν απαιτείται η παροχή διευκρινίσεων σχετικά με το περιεχόμενο της αδείας· αντιθέτως, αυτές ενδέχεται να είναι επιζήμιες αν δίνουν στον κάτοχο ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας την εντύπωση ότι η άδεια υφίσταται μόνον υπό ορισμένους όρους που δεν συνάδουν με τους όρους FRAND και τους οποίους δεν πρέπει, επομένως, να δεχτεί ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού

προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας. Το αν αποδεικνύεται στη συνέχεια ότι ο αιτών άδεια επιθυμεί τη λήψη αδείας δεν ασκεί επιρροή για την εκτίμηση της υπάρξεως αιτήσεως περί παραχωρήσεως αδείας κατά τον χρόνο της υποβολής της. Αντιθέτως, η μεταγενέστερη συμπεριφορά του αιτούντος άδεια πρέπει να εκτιμηθεί μόνον κατά την εξέταση της προσφοράς του κατόχου του ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας η οποία έπεται της υποβολής της.

- 35 Σύμφωνα με άποψη που υποστηρίχθηκε στη θεωρία (Kühnen, Handbuch der Patentverletzung, 13η έκδοση, κεφάλαιο E, σημείο 393 επ.) η αίτηση παραχωρήσεως αδείας που απαιτείται να υποβάλει ο παραβάτης έχει ως αποκλειστικό σκοπό να εξασφαλίσει ότι ο [σελ. πρωτοτύπου 18] κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας επιβαρύνεται με την υποβολή αιτιολογημένης προσφοράς παραχωρήσεως αδείας υπό όρους FRAND μόνον εφόσον το ζητήσει ο παραβάτης. Δεν απαιτούνται διευκρινίσεις ως προς το περιεχόμενο της αδείας. Αυτές μπορεί να είναι επιζήμιες μόνον εάν δίνουν στον κάτοχο του διπλώματος ευρεσιτεχνίας την εντύπωση, κατόπιν λογικής εκτιμήσεως, ότι η βούληση λήψης αδείας, παρά την λεκτική αίτηση, υφίσταται οριστικά και απόλυτα μόνον υπό πολύ συγκεκριμένους και αδιαπραγμάτευτους όρους, οι οποίοι προφανώς δεν συνάδουν με τους όρους FRAND και τους οποίους, συνεπώς, δεν πρέπει να δεχθεί ο κάτοχος του δικαιώματος προστασίας. Υπό τις περιστάσεις αυτές, η λεκτική αίτηση παραχωρήσεως αδείας περιέχει, στην πραγματικότητα, τη σοβαρή και οριστική άρνηση συνάψεως συμφωνίας χρήσεως υπό όρους FRAND, πράγμα που καθιστά εκ προοιμίου περιττή (διότι θα ήταν άσκοπη) κάθε προσφορά παραχωρήσεως αδείας υπό όρους FRAND εκ μέρους του κατόχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας.
- 36 Δεδομένου ότι, κατά τον χρόνο αυτόν, δεν έχουν διατυπωθεί ακόμη οι ακριβείς όροι για τη χορήγηση αδείας, διότι αυτοί θα προσδιορισθούν στο επόμενο στάδιο από τον κάτοχο του ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας με την προσφορά του περί παραχωρήσεως αδείας, επιβάλλεται να πληρούνται αυστηρές προϋποθέσεις για να γίνει δεκτό ότι ο παραβάτης, μολονότι υποβάλλει λεκτική αίτηση παραχωρήσεως αδείας, δεν είναι, στην πραγματικότητα, διατεθειμένος να λάβει άδεια. Πράγματι, με τέτοια συμπεριφορά, ο παραβάτης αρνείται, κατ' ουσίαν, την υποβολή προσφοράς παραχωρήσεως αδείας την οποία οφείλει ο κάτοχος ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας, και τούτο –όπως ισχύει σε όλες τις περιπτώσεις αρνήσεως ευνοϊκού νομικού καθεστώτος για τον δηλούντα– μπορεί να γίνει δεκτό, το πολύ, υπό εντελώς ιδιαίτερες περιστάσεις. Η επιφύλαξη επιβάλλεται ιδίως όταν η παραδοχή ότι στην πραγματικότητα δεν υφίσταται βούληση λήψης αδείας, εν αντιθέσει με την υποβληθείσα δήλωση, πρέπει να στηριχθεί σε περιστάσεις οι οποίες δεν έχουν διευκρινιστεί ακόμη στη νομολογία και ως προς τις οποίες μπορεί να υφίστανται, καταρχήν, αποκλίνουσες απόψεις.
- 37 Εάν ο κάτοχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας στηρίχθηκε στην υποβληθείσα αίτηση παραχωρήσεως αδείας, ακόμη και αν αυτή ήταν «ανεπαρκής» υπό την προαναφερθείσα έννοια, και απηύθυνε στον παραβάτη προσφορά παραχωρήσεως

αδείας, η αίτηση παραχωρήσεως αδείας έχει εκπληρώσει τον σκοπό της και πρέπει να εξακριβωθεί –στο πλαίσιο της συνήθους διαδικασίας– αν η προσφορά παραχωρήσεως αδείας εκ μέρους του κατόχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας πληροί τους προβλεπόμενους όρους FRAND ως οφείλει. Στη συνέχεια, τίθεται εκ νέου το ζήτημα της προθυμίας του παραβάτη να λάβει άδεια, υπό το πρίσμα της απαντήσεώς του στην προσφορά παραχωρήσεως αδείας: εάν η προσφορά αυτή δεν συνάδει με τους όρους FRAND, η προθυμία λήψης αδείας δεν έχει σημασία. Αντιθέτως, εάν η προσφορά παραχωρήσεως αδείας συμμορφώνεται με τους όρους FRAND, [σελ. πρωτοτύπου 19] η προθυμία του παραβάτη να λάβει άδεια είναι κρίσιμη. Η προθυμία αυτή δεν υφίσταται όταν (και μόνον όταν) ο παραβάτης απορρίπτει τη σύμφωνη με τους όρους FRAND προσφορά παραχωρήσεως αδείας εκ μέρους του κατόχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας ή όταν δεν απαντά σε τέτοια προσφορά με αντιπροσφορά η οποία πληροί επίσης τις απαιτήσεις FRAND. Εάν ο κάτοχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας, κατόπιν αιτήσεως παραχωρήσεως αδείας εκ μέρους του παραβάτη, προβεί σε προσφορά παραχωρήσεως αδείας σύμφωνη με τους όρους FRAND, η προσφορά αυτή –και μόνον αυτή– συνιστά το κριτήριο ελέγχου σχετικά με το αν ο παραβάτης είναι διατεθειμένος ή όχι να λάβει άδεια. Πιο συγκεκριμένα, ο κάτοχος του διπλώματος ευρεσιτεχνίας είναι αυτός που υποχρεούται να εκπληρώσει τη δέσμευσή του περί τηρήσεως των όρων FRAND με σκοπό τη δημιουργία καθεστώτος εμπιστοσύνης, υποβάλλοντας προσφορά παραχωρήσεως αδείας σύμφωνη με τους όρους αυτούς, ενώ ο παραβάτης οφείλει να αποδείξει την προθυμία του να λάβει άδεια αποδεχόμενος τέτοια προσφορά ή διατυπώνοντας άλλους όρους FRAND.

- 38 Επιβάλλεται, λοιπόν, διάκριση μεταξύ της (γενικής) διαθεσιμότητας του παραβάτη να λάβει άδεια υπό όρους FRAND και της βουλήσεώς του να δεχθεί συγκεκριμένους όρους παραχωρήσεως αδείας οι οποίοι έχουν αποδειχθεί σύμφωνοι με τους όρους FRAND (συγκεκριμένη βούληση λήψης αδείας). Κατά το στάδιο υποβολής της αιτήσεως παραχωρήσεως αδείας, απαιτείται να γίνει αντιληπτή και να επιβεβαιωθεί μόνον η γενική βούλησή του να καταστεί λήπτης αδείας. Αντιθέτως, η συγκεκριμένη βούλησή του για τη λήψη αδείας εξετάζεται μόνον όταν η προσφορά παραχωρήσεως αδείας εκ μέρους του κατόχου του διπλώματος ευρεσιτεχνίας επαληθεύεται ως σύμφωνη με τους όρους FRAND.
- 39 Συνεπώς, το επιληφθέν τμήμα δεν συντάσσεται με την άποψη (LG München [πρωτοδικείο του Μονάχου, Γερμανία], απόφαση της 10ης Σεπτεμβρίου 2020, 7 O 8818/19· LG Mannheim [πρωτοδικείο του Μάνχαϊμ] απόφαση της 18ης Αυγούστου 2020, 2 O 34/19), κατά την οποία, στο πλαίσιο εξετάσεως της βουλήσεως του παραβάτη να συνάψει σύμβαση παραχωρήσεως αδείας υπό όρους FRAND, πρέπει να συνεκτιμηθεί η αντιπροσφορά του και, ιδίως, το προτεινόμενο ύψος των καταβλητέων δικαιωμάτων εκμεταλλεύσεως ως κριτήριο εκτιμήσεως της προθυμίας λήψης αδείας του αιτούντος την άδεια.

III.

- 40 Το επιληφθέν τμήμα έχει επίγνωση του ότι δεν υπέχει υποχρέωση προδικαστικής παραπομπής βάσει του άρθρου 267, παράγραφος 3, ΣΛΕΕ. Εντούτοις, κατά την

άσκηση της διακριτικής του ευχέρειας, δυνάμει του άρθρου 267, παράγραφος 2, ΣΛΕΕ, το τμήμα έλαβε υπόψη ότι το άρθρο 102 ΣΛΕΕ επιδέχεται περισσότερες ερμηνείες, εξίσου εύλογες από τη σκοπιά ενός καταρτισμένου νομικού, και τα κρίσιμα, εν προκειμένω, ζητήματα δεν έχουν καταστεί ήδη αντικείμενο ερμηνείας από το Δικαστήριο και, ιδίως, δεν διευκρινίστηκαν οριστικά στην απόφαση [σελ. πρωτοτύπου 20] «Huawei κατά ZTE».

- 41 Επιπλέον, η απάντηση στα υποβληθέντα ερωτήματα έχει ευρύτερη σημασία. Στην Ευρώπη και ιδίως στη Γερμανία, ασκούνται επί του παρόντος πολλές αγωγές λόγω προσβολής ουσιωδών για τη λειτουργία τεχνικών προτύπων διπλωμάτων ευρεσιτεχνίας, στο πλαίσιο των οποίων ο φερόμενος ως παραβάτης συνιστά απλώς μέρος μιας, κατά το μάλλον ή ήττον, περίπλοκης αλυσίδας εκμεταλλεύσεως, η οποία αποτελείται από πολυάριθμους προμηθευτές. Επί του παρόντος, είναι αμφίβολο το ποιες απαιτήσεις του δικαίου των συμπράξεων πρέπει να ισχύουν, σε τέτοιες περιπτώσεις, ως προς τον κάτοχο ουσιώδους για τη λειτουργία τεχνικού προτύπου διπλώματος ευρεσιτεχνίας και, ιδίως, σε ποια έκταση και σε ποιο πρόσωπο πρέπει να παραχωρεί αυτός άδειες υπό όρους FRAND. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή απηύθυνε επίσης αιτήσεις παροχής πληροφοριών στους εμπλεκόμενους, κατόπιν καταγγελιών της εναγομένης, καθώς και ορισμένων προμηθευτών. Μόνον η κρίση του Δικαστηρίου μπορεί να αποσαφηνίσει οριστικά τα εν λόγω ζητήματα. Η εκ μέρους πρωτοβάθμιου δικαστηρίου υποβολή προδικαστικών ερωτημάτων που αφορούν την ερμηνεία του άρθρου 102 ΣΛΕΕ επισπεύδει τη διευκρίνιση των σχετικών ζητημάτων από το Δικαστήριο προς το συμφέρον όλων των ενδιαφερομένων.